

ANY VII

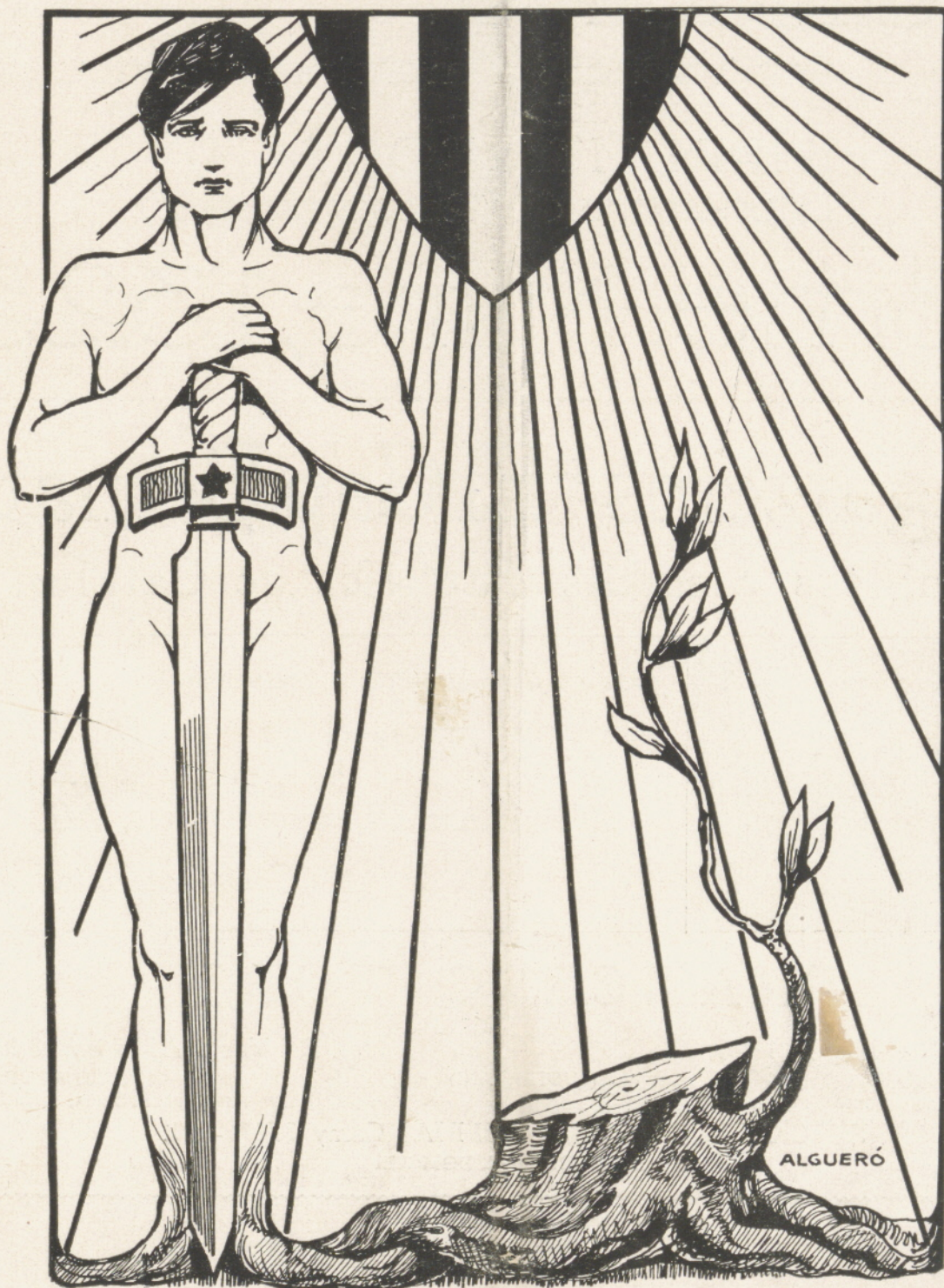
BUENOS
AIRES

NÚM. 76

NOVEMBRE
DE 1922

RESSORGIMENT

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: MÉXICO 1356 - BUENOS AIRES

Catalans!

Per a treballs d'Impremta adreceu-vos
a l'acreditada

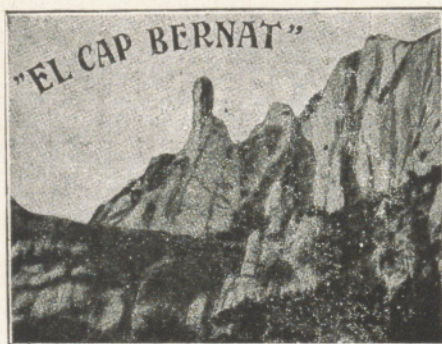
IMPREMTA FONTANA de FONTANA
i TRAVERSO

impressora de "Ressorgiment".

Bmé. Mitre, 1325

Magatzems "El Cap Bernat"

Els millors assortits d'articles de Catalunya

Olis de fines qualitats a preus reduïts:

Fí, de cuinar, el litre \$ 1.40

" " " $\frac{1}{2}$ " " 0.80

D'oliva, extra fí, "EL CAP BERNAT", 2.00

Convenen a tothom

FRANCESC TORT

PICHINCHA, 180

ESTACIO PASCO

COOPERATIVA TELEFONICA, 597 (OESTE)

(SUBTERRANI)

RIVADAVIA, 3929

ESTACIO MEDRANO

UNIO TELEFONICA, 1570 (MITRE)

SECCIO FLECA I PASTISSERIA Garay 3749 - 51.

DISTRIBUCIO A DOMICILI

RESSORGIMENT

ANY VII

BUENOS AIRES, NOVIEMBRE DE 1922

NÚM. 76

POLÍTICA DE REALITATS

La celebració de la Conferència nacional catalana ha estat en el moviment alliberador de la Pàtria el pas més ferm que hom ha donat durant aquest segle. El sentit pràctic de les conclusions que s'hi plasmaran esdevenen d'una efectivitat tangible a mesura que Acció catalana malda coratjosament per tal d'infiltrar-ne l'essència a l'ànima del nostre poble.

Dos mesos de vida són ben poca cosa per a que es facin albiradors els fruits d'aquella sembra. No obstant el més escèptic ha de reconèixer que Acció catalana, amb poc més de dos mesos, ha realitzat una tasca importantíssima guanyant les posicions per assalt. Demés de la publicació setmanal que du el nom de l'entitat, ha adquirit un diari: "La Publicitat", ha celebrat el gran aplac de Ripoll, s'ha constituït en minoria independent amb set regidors al Consistori de Barcelona i nou diputats a la Generalitat, i ha intervingut activament en els actes commemoratius de l'onze de setembre, trament oradors a tots els indrets de Catalunya des d'on han estat sol·licitats. Tota aquesta tasca s'ha acomplert sense desentendre's de la primordial, ço és: l'organització general del vast programa que s'ha imposit.

Està clar que una actuació tan intensa fa goig a tothom i hom en resta meravellat! Per això demés de la seva valor ideològica la tasca d'Acció aconsegueix prosseïts a manta. Els mateixos elements que oposaren repar a la unificació de les forces nacionalistes radicals pel fet de provenir alguns organitzadors de la Conferència, de l'escola de la Lliga, ara davant la realitat dels fets han de convenir en que no és un partit més el que marca adaladerament darrera la llibertat de la Pàtria, sinó un conglomerat vigorós capaç d'arribar a les més audaces realitzacions.

I sobretot el que admira més dels homes d'Acció és el tacte, la suficiència política que demostren, l'austeritat de procediments, la serenitat de llur actuació, el seny, en una paraula, de què estan posseïts.

Cal només fixar-se en l'ordre del debat polític que hom promogué durant l'Assemblea de la Mancomunitat, últimament celebrada, en ésser requerits els d'Acció per a que exposessin o situessin

la posició llur després dels aconteixements que succeïren la Conferència nacional.

El verb d'En Bofill i Mates, eloqüent i persuassiu per excel·lència, definí d'una fàisó cristallina l'actitud en què es col·locaren ell i llurs companys, recabant absoluta independència política i constituent-se en minoria. "Però en recabar la llibertat d'acció de cap manera—afegí—vol dir que ens desintegram de la majoria, car no s'ha produït cap fet que ens en separi. Per tant nosaltres volem integrar aquesta majoria que serà o no nacionalista, però que governa Catalunya en un sentit nacionalista".

Heu's ací l'ètica política d'Acció catalana condensada en el fragment transcrit. Res d'actuar per sistema, sinó obeint a les normes més estrictes del bon discerniment. Hom cerca els punts de coincidència amb les demés fraccions polítiques de la cambra per tal de treure'n el millor profit

possible per l'ideal o pels interessos de la Pàtria, mantenint, però, ben definit i sense reserves mentals, l'ideari proclamat en la Conferència.

No hi ha ningú, fins ara, que pugui sentir-se decebut dels resultats obtinguts per la novella agrupació de patriotes, ans altrament.

Nosaltres que no se'ns pot titllar pas d'haver estat excessivament tolerants amb els homes i la política de la Lliga, però que en rebre la convocatòria de la Conferència tot seguit ens en sentírem optimistes, malgrat d'anar signada en sa majoria per elements d'aquella agrupació, confessem que els guanys obtinguts amb tan poc temps per Acció catalana han ultrapassat les nostres esperances, i com a seqüència d'aquesta realitat el nostre esperit està de ple amb Acció, perquè hi veiem voluntat, força, decisió, sinceritat i aptesa, patriotisme i abnegació.

C O N F I D È N C I E S

I

Mira si els deu haver agradat als madrilenys aquest fragment d'oratori!: "Pocas horas hace que piso la hispánica tierra y en un deslumbramiento de imágenes, muchas de las cuales se me figuran impresiones sentidas otrora, acabo de recibir la fuerte sacudida visual de vuestra admirable Barcelona. He podido allí penetrarme de que España no sólo vive del pasado luminoso. El inmenso taller entona un cántico portentoso al trabajo en sus mil manifestaciones. Las generaciones actuales viven para la España nueva los grandes días de sus artistas, y en la palpitación dinámica de la colmena se advierte que el laurel no ha terminado de dar sus brotes." Tot això degut, com din després l'orador, "a la casta energía y sencillez del vasco, al vigor de la Galicia, a la indomable pujanza de Cataluña y a la señorial manera de Madrid."

Estie veient com no sospiteu que l'autor d'aquest seguit de ximpleries és ben aprop de vosaltres malgrat haver-les anat a evacuar a la capital d'Espanya.

Es tracta no res menys que del Dr. Pedro Belou, distingit parassitòlec de La Plata, el qual fou delegat per les joven-

tuts escolars argentines a l'homenatge suara tributat a l'històleg aragonès En Santiago Ramón i Cajal.

El professor argentí, que *Kómos* sap perfectament catalanòfob, ha sabut però fer compatibles la seva ignorància d'història ibèrica amb el seu nacionalisme americà, i així ha estat possible sentir en el mateix discurs: "Es que ese hermoso florón de América española con sus cincuenta millones de habitantes, que honra en la historia el blasón de sus mayores, es y será siempre rama del mismo árbol secular. La emancipación no fué en definitiva, sino una simple reneilla de hogar, la eterna anécdota del hijo independiente, del hijo que riñe con sus padres por la llave de la calle, y que es bueno que posea, porque nada influye tanto como el concepto de libertad para atar al espíritu en la práctica del bien."

Que en són d'amables els que no saben el que costa haver-se posat en condicions d'amabilitat. Si el Professor Belou hagués viscut els temps d'En San Martín, d'En Matheu i En Larrea segurament no contaria tan blanamet la cançó del tira-li la clau sense fer-li mal. Potser convindria que li regaleessin un exemplar d'Història de l'Argentina i tornant-li bé per mal

li marquessin amb llapis roig les planes on s'hi troben les gestes dels catalans que donaren llur sang generosa per la pàtria que el Professor Belou diu emancipada per *simple rencilla de hogar*.

En canvi la Providència ens porta avui una compensació. Es un retall de "La Nación" de Buenos Aires. En parlar de la bandera catalana portada pel Dr. Aleu a Barcelona, diu: "Como se sabe, la bandera catalana es amarilla, con cinco franjas rojas, las cinco barras de sangre, como se las llama, recordando el gesto del héroe de las gentes catalanas, quien no poseyendo bandera en la refriega, mojó los dedos en la herida recién abierta y trazó sobre un paño las cinco paralelas que hoy se veneran".

El Professor de La Plata ens nega personalitat, el periodista de Buenos Aires ens amplia la bandera. Vagi l'un per l'altre.

II

Fent el nas pels cataus on, habitualment, hi fan tertúlies els oficials de l'exèrcit d'ocupació, ha pogut esbrinar-se que els nois de la cotilla i l'espasi estan plent d'orgull heroie. En el terreny del ridícol els ha sortit un Sant Simó que els ha ajudat a portar la creu de la covardia i de la inèpcia i s'ha excedit i tot, com bon camàlie, a l'extrem de supplantar-los. La gran derrota de l'exèrcit grec diuen que ha superat en proporcions al *derrumbamiento* de la comandancia de Melilla. Kòmos no està gaire fort en aquesta matèria, però té el ple convenciment que si els militars espanyols, tan experts en les qüestions de rebre, ho afirmen, cal reco-nèixer que bona part de raó deuran tenir.

Acceptem que l'escombrada d'Àsia Menor sia superior a la que féu l'any passat Abel-Krim al Riff. Acceptem que també resulti més còmic que totes les atzagaiades espanyoles nomenar genera-líssim de l'exèrcit grec a un senyor que tres dies abans ha estat fet presoner pels turcs.

Però ningú no em negarà, després del que vaig a dir-vos, que les guerres espanyoles són el sarcasme més gran que pugui registrar la història de tot el món.

Haveu sentit a parlar del *bravo general Sanjurjo*, del *gran soldado Berenguer*, del *eximio general Marina* (per mal nom conegut per general Persians) per no dir-ne més de tres? Doncs tots tres poden consignar-se com tipus exemplars d'un sens fi d'ignominioses berganteries devingudes a Espanya, de tant repetir-les, nacionals.

El general Sanjurjo, té muntat a la Península un negoci des de Larraix que li dóna incommensurables rendiments. Qualsevol soldat que vulgui eludir l'obligació d'anar amb els seus companys de regiment a sofrir les cruces de la guerra africana, pot fer-ho fàcilment mercès

a l'empresa Sanjurjo. En efecte: cal zolament exposar el seu desig a un agent de la gran organització i donar-li tres mil pessetes. Ben aviat se'l farà entrar a l'hospital militar i sense omplir masses fulles de paper segellat, es llevarà un bon matí amb la sorpresa d'ésser declarat totalment inútil per al servei de les armes... espanyoles, s'entén!

El general Berenguer, d'acord amb el ministre de la guerra (no precisem quin i acceptem l'article determinat com una generalització) s'empesà un altre negociet patriòtic com el que, en competència, ha muntat En Sanjurjo. Es tracta d'una reial ordre en virtut de la qual qualsevol soldat que hagi fet deu mesos de guerra al nord d'Àfrica serà llicenciat si denuncia el nom d'un pròfug o d'un desertor a l'abast de la policia. El reial decret ha estat publicat i tot seguit aprofitat pels lladres amatents. Cal simplement que el que cerqui la llicència absoluta ofreni tres mil pessetes a determinat

agent de policia el qual posseeix una llista de gent indocumentada que fàcilment pot ésser detinguda i facturada.

Si la Duana de Màlaga i els empleats de la de Marbella volguessin donar-nos detalls, podríem fer la narració de la més gran de les baixeses a què pot arribar un militar. El general Marina (l'íclit heroi de la guerra de les persianes) es féu milionari des de Melilla mercès al contraban amb l'enemic a través d'aquelles duanes andalusses.

Oh! justícia divina, què fas parada! Pobre Catalunya! I pensar que el que s'atreveix a dir cara a cara aquestes ignominies esdevé víctima de la més despòtica de les lleis del món, que és la de jurisdiccions, creada a posta per a cobrir i fer invulnerables tota una taifa de mal-factors!

Visca la Independència de Catalunya!

KÒMOS.

Barcelona, setembre de 1922.

DE "LA FIESTA DE LA RAZA"

Enguany, aquesta festa tan falsament implantada per l'ex-president Irigoyen donant-li un significat que no respon a l'esperit enunciat, m'ha donat una bella oportunitat de confirmar una vegada més la raó de la nostra tesi en proclamar l'esperit genuí, el veritable esperit que informa aquesta *Fiesta de la Raza* que des del seu origen és celebrada en forma tendenciosa i exageradament exclusivista.

"Es la fiesta de la raza española", diuen els interessats, els que, per snobisme uns, sense un criteri definit molts altres i per ignorància els més, són els més entusiastes defensors d'aquesta *fiesta nacional* espanyola i argentina.

Mes com en tota regla hi ha excepció, aquest any la *Fiesta de la Raza* ha estat per a mi un motiu de poder exterioritzar en forma sèria i raonada i amb l'abundor d'arguments naturals i precisos a fi de poder demostrar al meu interlocutor—un espanyol amic, jove i conscient—que la *Fiesta de la Raza*, no és de la raça espanyola com s'empenyaven fer-la tots els anys donant-li falsament aquest privilegi.

Els implantadors de la *Fiesta de la Raza* tingueren prou mirament en no donar-li el qualificatiu de *latina*, perquè ells no ignoren que amb aquest qualificatiu que sintetitza el veritable esperit d'aquesta raça, no podien exterioritzar llur sentiment de patriotisme tan ingenu, tan absurd, tan ridícolament exposat tots els anys en la diada del 12 d'octubre.

—Y entonces, siendo latina la fiesta, por qué los catalanes no se adhieren?—m'he preguntat el meu amic.

—Precisamente por esto; porque en su fondo la fiesta será latina, pero los ins-

piradores, los organizadores, la convierten en española; de ahí que, por su mal de origen, la llaman tan enfáticamente la *Fiesta de la Raza española*.

—Pero eso no podría ser inconveniente para que ustedes los catalanes, se pudieran juntar a ella y darle más realce con sus elevadas iniciativas de orden cultural y artístico que tanto les distingue, y...

—No, de ninguna manera.—Vaig interrompre.

—Entonces, ustedes no quieren ser españoles?

—No, amigo mío; no queremos, porque no podemos serlo en ningún concepto. Somos catalanes, somos latinos, pero no españoles. Vea amigo...

Y posada en aquest terreny la nostra conversa, el meu bon amic espanyol, m'escoltava embadalit mentre jo l'hi anava descapdellant la història de Catalunya fent-li, de passada, les consideracions conseqüents a fi de donar-li el complet convenciment dels fets ètnics i històrics que demostraven amb clara evidència la impossibilitat en què ens trobem els catalans d'adherir-nos a la *Fiesta de la Raza*.

—Muy bien, amigo mío. Verdaderamente, España y Cataluña son dos pueblos distintos.

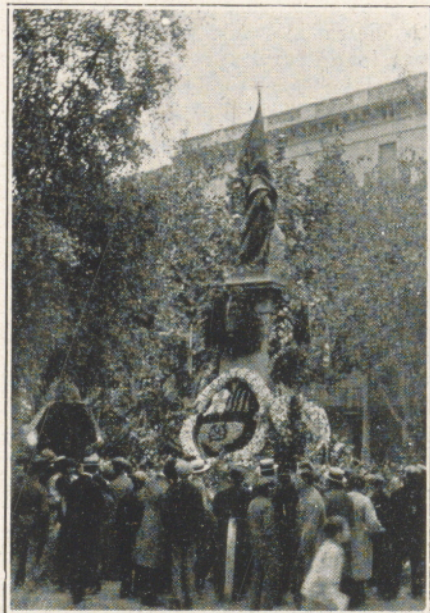
I allargant-me la mà, el meu bon amic espanyol, jove i conscient, la va estrènyer en forma efusiva, bo i donant-me les gràcies per haver-li ensenyat una *història* que amb tots els seus vint i cinc anys i haver passat els d'adolescència pels col·legis d'Espanya, no havia sentit mai explicar a cap dels seus mestres, algun d'ells catedràtic d'Història i Filosofia.

JOAN B. ALEMANY I BORRÁS.

CRÒNICA CATALANA

L'onze de setembre.

Si encara hi poguéssim haver un català que dubtés de l'exaltació patriòtica que anima la nostra joventut, n'hauria tingut prou, en concórrer a qualsevol dels múltiples actes que rememorant la data cabdal de la història de Catalunya s'han celebrat enguany arreu de la Pàtria, per a fer-se ben bé càrrec de l'entusiasme, de la

L'estàtua d'En Casanova després d'esser-li dipositada la gran corona del F. C. BARCELONA.

(Clíxé Ressorgiment, per P. Arias)

fe viva i de l'esperança en ventures properes que eleva els cors de la major part de la juvenalla actual. Cert que la noble fal·lera de les reivindicacions nostrades no és cosa d'edats i que d'ella en participen gentes de les més diverses condicions, però és una dada altament albiradora que els més fervents i més exaltats dels devots d'una Catalunya senyora i majora dels seus destins, siguin els joves.

Calia veure en tots els nombrosíssims indrets on es commemorava aquell onze de setembre, les figures inquietes dels dependents de comerç, dels artistes, dels obrers manuals, assistint a la festa amb l'ànima sadolla de frisances nobles i emboleallat l'esperit per una confiança en un demà gloriós. I eren encara més optimistes les impressions que d'aquests formosos aplecs hom podia recollir, en veure la bona part que hi prenen les dones, majorment les donzelles gràcils, que hi aportaven, a més de la bellesa llur, l'evidència plena, la prova palesa que les llars catalanes es comencen a veure envaïdes per la bona grana de la dèria nacionalista.

Impossible fóra, ja no ressenyar, sinó

enumerar els actes i els llocs on, amb motiu de la data luctuosa, es prodigaren lloances a Catalunya i es feren vots per a la seva llibertat. Ens limitarem tan sols a recordar el de Sant Boi del Llobregat en ocasió d'inaugurar-se en la seva església parroquial i en l'altar on es guarden les despulles d'En Casanova, una llosa artística construïda per subscripció popular, i el de Barcelona al peu del monument a aquest darrer Conceller de la nostra ciutat, que enguany més que mai ha resultat el punt preferit per al patriòtic romiatge.

Era bonic de veure la generació aplegada en l'espaiosa nau del temple santboià escoltant enfervorida la paraula càlida, vibrant i persuasiva del pare Bru d'Igualada, aquest religiós que si ja no fos digne de tota la simpatia per les seves virtuts i el seu talent, ho fóra a bastament per la seva entusiasta actuació en pro d'una major dignitat per la Pàtria de les nostres amors. Per damunt dels caps —gentilment cofats amb la caputxa o bé coberts amb el vel senzill— de les dones i per sobre les testes dels homes, els mots de fe i d'esperança que desgranaven els llavis de l'orador ressonaven per sota les voltes de la gran església com una fermança de les nostres idees i com una prometença que elles pendran realitat un dia.

Llosa artística col·locada enguany damunt la fossa del Conseller en Cap.

I a Barcelona, sota la pluja, a l'entorn de l'estàtua de l'home representatiu de la nostra intransigència i de la nostra dignitat, una gentada nombrosíssima, renovada a cada instant, s'adalerava per a veure com arribaven i es plaçaven les coronas i els rams de flors que el record dels patriotes oferia al patriu insigne, espill de sacrifici i d'heroisme. I s'aplaudia als homes representatius i a les corporacions populars que hi feien cap, i es victorejaven Catalunya i es cantaven "Els Segadors". Bella diada, a fe! Si no fos perquè ja té una significació nobilíssima que cal lloar i exaltar, caldria que hom servés aquest bon costum anual per tal que l'entusiasme nacionalista es desvetllés cada dia més.

La conferència d'En Rovira i Virgili.

Els mèrits d'aquest excel·lent publicista són a bastament coneguts perquè tinguem nosaltres de fer-ne l'elogi. Ja abans de la guerra europea es féu popular amb els seus treballs sobre les petites nacionalitats. De com coneixia ço que tractava, la greu conflagració mundial en donà raó. Tots aquells pobles que ell descobria anaven prenent relleu i alguns han passat a eridar d'una o altra faisó no tan sols l'atenció dels polítics sinó també han atret la dels que d'aquest ordre de coses no es captenen gaire. Tots sabem que en qüestions de reivindicacions nacionalistes En Rovira i Virgili era una autoritat i així s'explica que sol·licitessin els seus acurats estudis periòdics, diaris i revistes de diferent doctrina o de modalitat distinta.

Però el que molts no haurien endevinat era la seva traça en predicar per ço nostre. Molts es figuraven que preocupant-se tant de tot el de fora no s'amoïnava massa amb ço de dintre. Més en veritat pot dir-se que s'han equivocat de mig a mig. La part activa que pren en l'obra de "Acció Catalana" ho prova sobradament. Però encara no era d'estranyar que anés a ses mans sàvies d'expert periodista, la composició de bona part "La Publicitat" d'on hom diu que n'és el director o redactor en cap, però hauria costat un xic de creure que excel·lís en la conferència de política pràctica, en la feina d'orientar al públic en la tasca simple i difícil alhora de fustigar als enemics i de fer més simpàtica l'entitat o l'organització d'un nou partit.

I això ho ha aconseguit En Rovira d'una manera brillant. La seva peça oratòria ha estat elogiada per gentes de totes menes i de ben oposades opinions. Els que més apartats es troben de les idees i pensaments que en ella s'hi exposaren no poden per menys que reconèixer la valor de tot ço pronunciat. I tots plegats devem elogiar en el molt que val la seva prauja

de parlar clar per tal que així no hi poguessin haver equívocs.

El cronista que és un gran optimista en la idea i un fort pessimista en els homes, que ereu del tot en Catalunya i no massa en els dirigents dels catalans, no pot estar-se de declarar la satisfacció que li ha causat el magnífic parlament d'En Rovira. I li plau poder-ho fer constar, perquè en les mateixes pàgines de RES-SORGIMENT i en ocasió de referir-se a la nova "Acció" no li semblà just mostrar-se massa confiat en ella i exposà alguns

dubtes que li suggerien la provinència de la major part dels capitosts que en ella iormen.

Tant de bo que aquesta franca declaració pogués venir seguida d'altres més absolutes en el mateix ordre. Al fi i al cap és per a Catalunya que tots treballem i tot ço que tendeixi a la major glòria seva té d'ésser objecte de les nostres lloances més entusiastes i sinceres.

JORDI CATALÀ.

Barcelona, 30 de setembre de 1922.

LÍRICA CATALANA

PER QUÈ ? . . .

A Maria R. de Rubio.

Havien vingut les flors,
tan primerenques!
Tots els arbres n'eren plens
i es colltorçaven
de poncelles esclatants,
de flors obertes
i d'insinuacions
de poncellons que apunten:
que els dies eren dolços
i el sol era manyac
i era la vall, rienta.
Però, tan insegur, el temps seria!
Per què vinguèreu, l'ors? . . .

Ara, tot s'ha emboirat
i el vent, gelin, espolsa
la pluja, tota a randes,
tot—com si fossin punt
molt fi,—atenuant
les colors de la terra.
Això és molt bell, però sento un neguit
pels arbres que florien!

Jo el mirava, ran dels vidres
aquell presseguer florit:
no podia més portar-ne;
com si decandís d'amor,
de tant d'amor, vinclaven-se les branques.
I ara,—jo no sé per què!—
totes hauran de morir,
les flors belles, les flors clares.
El somriure, perfumat,
avençant d'hora,
la gelor l'emudirà.
Serà senyora
de la Vall, tota tristor,
la neu, tan fina,
que amb la pluja passa, a remes.
Ara, declina
tot somriure primicer.

L'hivern, desflora
amb sa lògica cruel
aquests esclats, d'un anhel
que ha florit tan a deshora.

CAMINET

A. F. Roig.

Camí, que no sé on vas.
Caminet, de joia clara.
Jo no t'he resseguit mai,
no has hagut mai mes petjades;
però, en veure't, jorn i jorn,
llunyedà, des de ma casa,
als meus ulls, l'encantament
del teu encís, mai no para.
Quan el cor es sent petit
i el respir sembla que falta,
i aquestes grans solituds
que sempre em solen sè amables
al cor se li fan cruels,
jo em poso amb dalè a mirar-te.

I el respir torna a mon pit,
i els meus ulls, humitejant-se,
si no acabo d'aclarir
les causes de ma nostàlgia,
hi adormo la inquietud,
l'amargor, s'hi adorm, encara.
Caminet, dolç caminet,
que del cor ets joia clara!

Ja en parlàvem amb l'amie;
de ta fi volgué innovar-nos.
—No, no m'ho diguen on va,
si l'encant es desfullava!—

Però l'amie fou lleuger,
i ja havia dit la gràcia
del finir del bell camí,
alegria de ma casa.
El nom dels llocs on ell va,
a les oïdes sonava
bonie, i no sé què fou
dit, de llimoners, de flaires
de tarongerars florits
i de nits de lluna, màgiques,
on brunz l'aire, perfumat,
melodiós, somniades
elegies i que, lluny,
es veuen muntanyes, blaves.
—No diguen res més, amie!
Si l'encant es desfullava!—

Ara el miro, en la dolçor
de les petites muntanyes
properes. I té un encant,
d'èglogues i de balades,
el paisatge benaurat
on el meu caminet plana.
De matí, els raigs del sol
hi estenen una glassa
mentre poc a poc s'hi fon
el gaudir de la rosada.
Quan el sol és alt, hi és lleu
una tremolor en la calma
tèbia i clara de l'ambient.
I ara diré, que a les tardes
jo no sé quin nou encant
del dolç caminet s'empara,
quan tot és suavitat
damunt les ombres morades
i el sol ja és fugit, i tot
va tornant-se una pregària.
Els estels brillen al cel;
la claror, en terra, s'apaga.
I el meu caminet, s'adorm
dins la nit, fosca i callada.

LA MALAURANÇA

Vent, que xiulcs furient
i encomanes l'esperit
a un rosegador turment!

Quan les portes són tancades,
bats els vidres, fas soroll,
i tes orgues, mal trempades,
ens donen musica a doll,
una musica selvatge
de folls, desencadenats
sàtirs, gnoms, que ens fan l'ultratge
dels seus folgaments malvats.

Són quimèries, i no ho són.
No els veig, però m'exacerba
llur sarcàstic rigodon
voltant les parets. M'enerva
i encongeix mon esperit
el gris dels núvols, que passen
i ombregen d'un infinit
gel de tristò, on no desglessen
la tensió de cor i ment
amb rosada, benaurada,
d'un plor, de deslliurament
de la tristesa, arrapada
com nafres a un cos malalt
dintre l'ànima, endolada,
d'aquest dia, que em fa mal.

Vent, que xiules, furient.
Veig les branques, que es retorcen
fent més trist el teu lament!
Veig e's núvols, que s'esforecen
per romandre dalt dels cims.
S'apiloten, com raïms.
Però tu els empenys enllà,
orbs, despentinats, negrosos.

Tos afers em fan pensar
com som els homes, dolorosos,
així presos pel Destí
qui amb mà ferrenya ens arrapa
i ens fa plat del seu festí,
fent-nos miques dins sa grapa.

Vent, oblida-te'n, de mi!
 Fés que dormi, quan tu passes.
 Perquè tota em fa estremir
 l'aldarull del teu camí.
 Vull dormir-me, quan tu passes,
 presa d'un encantament,
 com dins palaus de cristall,
 on les fades fan el rall
 i hom hi oblida tota cosa
 i on tot neguit, que fa nosa,
 cau, colpit d'aplanament.
 Lluny que signis, tornaré.
 Dins la llum del dia nou,
 ditxosa, els ulls obriré.
 Vent, no el vull el teu renou!

ESPECTACLE

Tota la plana llum de sol,
 Verda, dels tanyis novells, s'agença
 Natura tota. El cimerol
 vers el cel pur el seu llue llença

com una aspiració. L'erol
 de flors petites, cosa immensa
 és, en la terra. Un horri-sol
 els préssecs, menude's, defensa.

Tot trem de goig. Tot és novell.
 El cor en sent la joia ardida.
 Fins ço que hi sembla un fort flagell,
 "confetti" greu, la maleïda
 llagosta, hom diu que hi ve a morir:
 demà ja mor, i vingué ahir.

EL RECORD DE LES HORES SERENES

"Aquí dalt de la muntanya
 tot el be-de-Déu hi tinc.
 Les roses, d'en quatre en quatre
 i els clavells, d'en cinc en cinc..."

L'àvia quan ens ho cantava!
 Tot cançons de l'antigor.
 En sabia de corrandes!
 —Canteu, àvia, una cançó!—

"A Mont-ras toquen a missa
 i a Llofríu ja hi han tocat.
 A Torrent ja l'han mig dita,
 a Sant Feliu ja han acabat."

Si en desgrana i en desgrana:
 quin rosari més florit!
 —Si tres hores caminàvem,
 mon recull no era finit—
 ella ens deia. (Tant que hi penso!...)
 Tardes d'ara, llisca el vent
 sense cap remor ni fúria,
 sinó molt serenament.

I les fulles, somogudes
 amb un balanceig suau,
 ara són pel sol daurades,
 o un reflex d'atzur, hi escau.

En la inèdita dolcesa
 d'aquesta hora declinant,
 tota blanca, fort sentida,
 que profund que el veig l'instant!

Que pregones són les coses!
 Qui el sap l'ahir, ni el demà?...
 L'Infinit, com ens envolta!
 Sort tenim de l'estimar!

Tinc l'enyor d'aquells qui foren,
 i ells morien, fets en mi
 —cadena d'amor dels segles!—
 l'anhel seu de mon destí.

Hores d'ara, inefables
 de dolcesa i de gençor!
 Tot sovint el record canta,
 dins mon cor, una cançó.

I és aquella que cantava
 la meua àvia, dins la nit
 —clar de lluna, estrelles blanques—
 d'aquell temps que ens ha jaquit.

Tardes belles, flor nevada,
 balsam clar del cor ardent;
 tot de rands perfumades,
 fines, fines de l'argent

que una fada, fugitiva
 dret al sol, hi va deixant;
 polsim clar que en la vesprada
 puja al cel, tot tremolant.

I florint ací i allí,
 toes candents és l'estelada.
 —L'ànima és martiritzada
 per tot ço que no es pot dir.

Clau, set vo'tes segellada,
 del demà, com de l'ahir!...

GRÀCIA B. DE LLORENS.

C. del Monte, setembre 1922.

ROMANTICISME I ASCETISME

Assaig d'aplicació filosòfica
 d'aquests mots a l'estètica musical.

Xenius, el dilecte esperit que propugna pel renaixement de la serenitat helènica; però un renaixement en ple segle esplendorós de la ciència, entre els homes que ja estan ben lluny de l'estrany misticisme de l'edat mitja i del positivisme descregut de Comte; aquest savi modern i mediterrani, l'home de les perfectes definicions, està, i bé pot estar-ne, joïós d'una fórmula tan suau, tan magnífica, que no pot de menys que atraure a tot home que frueixi el plaer de *pensar*, aquest moment d'oci entre el treball i el joe.

"Pensar, prescindint de la natura, constitueix una caiguda a l'*ascetisme*: pensar, prescindint de la cultura, (o sia, de ço pensat anteriorment per altres, de tot ço pensat anteriorment) constitueix una caiguda al *romanticisme*."

Profundament podem entendre el que és *romanticisme*: prescindir dels llegats històrics, així de pensament com per extensió, dels llegats tècnics i estètics: viure i pensar en el moment actual, produir obres artístiques d'acord amb la inspiració del moment i amb formes estètiques personals. No és ben clar el naixement romàntic de la IX.^a Simfonia—com a simfonia—encara que Beethoven (autor dels primer Quartets) sia un gran Clàssic? És molt difícil, gairebé impossible, una classificació de músics en Clàssics i Romàntics: jo voldria, en estudiar una obra, no conèixer el nom de l'autor; voldria saber solament la data en què l'obra fou creada i així poder esbrinar quina influència històrica té. Si l'obra és de caràcter romàntic hi trobarem una estètica determinada—dependent del cervell de l'autor—que podrà ésser valenta, baronívola, robusta (IX.^a Simfonia; algunes obres d'En Morera) o engoixosa, ploranera, covarda

(Nocturns, de Chopin; L'Emigrant, de Vives). En tota obra clàssica hi trobarem el motillo que ha servit per la forma primitiva sense voler dir amb això que no hi hagi inspiració; però aquesta inspiració és serena, ben sòlida, equilibrada (totes les obres de Mozart, moltes de Saint-Saëns).

Podria demostrar—i procuraré fer-ho en estudis més extensos que aquest simple assaig,—que totes les òperes anteriors a Wagner són clàssiques,—s'entén les òperes bones, dones hom ha de suposar que prescindeix de l'art de segona categoria. Els models del romanticisme en el Teatre són les obres de Wagner, el "Boris Godunov" de Mussorgsky, i "Peleas", de Debussy.

Tota obra romàntica produeix en sa primera audició, i potser molt temps després, una sensació d'estranyesa: és la sorpresa de ço nou, és la resistència que la cultura (Història) oposa a la potència d'una nova i original estètica. Si aquesta estètica ha nascut d'un cervell poderós, d'un temperament que...—podríem dir-li clàssic per atavisme?—aquella sensació d'estranyesa és agradable; l'oient s'hi troba bé, sorprès però quasi satisfet. Si la nova estètica és nascuda d'una sistemàtica ignorància, germinada en un cervell petit, sistemàtic, rebutjador de tota cultura, la sorpresa és desagradable i l'obra, per bé que passi a la història—com dicm per costum—mai no serà una obra mestra, malgrat l'admetin moltes generacions.

Cal aclarir un concepte. En tota activitat l'home deu ésser clàssic. Ja he apuntat la mala obra de tot aquell que *sistemàticament rebutgi tota cultura*; però si per a la vida és tan pernicios el caure al romanticisme com a l'ascetisme, en matèries d'art hi caben un i altre com a obra; ho repeteixo: l'artista ha d'ésser clàssic, la seva producció pot contenir una altra estètica. La novetat d'aquesta ens portarà al romanticisme; la *intenció* de que

l'obra sia *entesa*, *sentida* per un ser superior, per Déu, per exemple,—prescindint de l'impressió que produeixi als homes—ens portarà a l'ascetisme musical.

Prescindir de la natura, dels elements naturals—i podem incloure entre aquests el comerç intel·lectual amb els demés homes—és ascetisme.

L'asceta cerca, sent o desitja un *món espiritual* fora de tota natura; *suposa* la seva ànima a part del cos humà i vol consagrar-se a ell; la seva parla, el seu pensament (parla mental) s'enlaira fins a Déu.

La música *asceta* serà, doncs, aquella que no reclama la comprensió dels homes: la música religiosa; però convé aclarir, també, aquest concepte. Em refereixo a la música verament religiosa—ja he dit abans que desprecia l'art de segona fila. També pot dar-se el cas de que un músic clàssic produeixi una obra *mística* (*Ave verum*, de Mozart) però la història ens ofereix un cas d'asceta-home i asceta-músic, ensem: Tomàs Lluís Vietòria, espanyol del segle XVI.

En la dedicatòria d'una de les edicions de les seves obres (Roma, 1583) diu entre altres coses: “que treballà molt en l'estudi de la música a la qual cosa el seu natural l'empenyia per cert secret instint impulsiu”.—No veiem aquí l'essència de l'home-músic?—Continuem: “fugia dels honors i volia pendre's un descans honrat i consagrar la seva ànima a la divina contemplació com correspon a un sacerdot”.

Fins aquí l'home-místic: busquem l'asceta-músic.

Sabem que a Roma, Palestina i d'altres compositors aconsellaven a Vietòria que deixés *el mantello ibero* i vestís *con più bon gusto alla nuova foggia romana*. En termes figurats podríem traduir a on diu *mantello*, contrapunt, i on diu *nuova foggia romana*, *novum modorum genus*, la qual cosa vol dir que aconsellaven a Vietòria que deixés l'art espanyol i l'estil polifònic sever de l'època, pel gènere més clar amb reminiscències de lirisme, influenciat pels madrigalistes d'Itàlia, a on havia de néixer ben aviat el Teatre líric, l'art profana.

Vietòria mai no escrigué més que música verament religiosa, mai no escrigué Madrigals, obres d'emotivitat profana. Vietòria sempre escrigué d'acord amb el *contrapunto ibero*, forma que, segons el seu mestre Cristòfor Morales, *daba al alma, nobleza y austeridad*; però aquesta noblesa i austeritat devem entendre-la ben a l'espanyola: el sol i el cel d'Espanya suprimia les angulositats del Nord (Orlando Lassus); la terra, la tradició inevitable, l'*feixut* de la naturalesa de Castella alliberà a Vietòria del lirisme profà d'altres països (Palestrina) i així la noblesa és baronívola i l'austeritat un xic riallera o, si res més no, deixa entreveure el

somni de l'esperança. Per això els místics ibèrics són poetes (Santa Teresa, Mossén Cinto Verdaguier).

Vietòria no necessità parlar amb els homes; Vietòria parlà amb el Déu bo, (amb el Déu de Santa Teresa i Verdaguier) no amb el Déu terrible de la Bíblia, i li parlà amb una llengua plena de poesia. No és ni un xic profà el lirisme de Vietòria, per bé que sia emotiu. Si és el llenguatge més enlairat el de la poesia, quin millor per a comunicar-se amb

Déu?... Aquest és el Vietòria músic—asceta, aquest el Vietòria que ens interessa.

Ho repetixo: l'activitat humana, en general, deu ésser clàssica, imperant el *seny*; però creec que l'artística pot i deu tenir reminiscències místiques i romàntiques, sempre, però que sien d'un misticisme i romanticisme sà i convençut; per això voldria prescindir de's homes i jutjar—respectant-les—solament les obres.

JOSEP M. VAZQUEZ.

ACTITUD ANTIPATRIÒTICA

L'“Orfeó Català de Buenos Aires” acaba de realitzar un acte que ha portat a les ments dels catalans conscients el concepte d'aqueixa institució com a força representativa de la catalanitat a Buenos Aires.

Per tal de mostrar ben gràficament als nostres lectors el succeït i a fi de què hom no pugui veure en les nostres paraules la parcialitat d'una passió que ens erema l'ànima, assabentarem dels fets pel mitjà eloqüent de la ressenya que en féu “El Diario Español” en la seva edició corresponent al dia 31 d'octubre.

Heu's-la aquí vessant de joia i de conceptes ditiràmics:

“Como consecuencia de la brillantísima participación que la admirable sociedad coral Orfeón Catalán, tomó en la magnífica fiesta con que la Asociación Patriótica conmemoró el sábado último, el día de la Raza, además de los justicieros y entusiastas aplausos que el público prodigó a aquellas portentosas masas corales, guiadas con tan suprema armonía por el maestro Rafael Genesé, desea la comisión directiva de la Patriótica, manifestarle especialmente su admiración y agradecimiento, por tan valioso concurso, y dejar constancia de la especial manera como quiso significárselo, sellando el fraternal y patriótico afecto que, a la gloriosa institución orfeonista, vincula con todas las regiones españolas, que de ella se enorgullecen.

Constituyó así un número conmovedor de la fiesta de la Raza española, el acto de que, a pedido del presidente de la Patriótica al embajador de España, señor marqués de Amposta, como representante de la patria y de los españoles residentes en la Argentina, éste, levantándose del sitio de honor que ocupaba, colocase en el estandarte del Orfeón Catalán, en que campean las honrosas armas de Cataluña, la preciosa cinta-gallardete de España, de tres y medio metros de largo por diez y siete centímetros de ancho, en que primorosamente bordaba en oro campea la siguiente leyenda: “Al Orfeón Catalán de Buenos Aires, la Asociación Patriótica Española, Octubre 1922”.

Las más unánimes y delirantes aclamaciones, coronaron demostración tan expresiva y simpática, que tanto realza la estrecha vinculación entre todos los españoles y las altas autoridades que representan oficialmente a la patria.”

Com havem dit, els fets demostren prou a les clares el greuge que hom acaba d'inferir a la dignitat nacional de Catalunya. I és tan immensa la responsabilitat que cau damunt dels culpables que no hi ha raó humana capaç de disminuir-la, perquè no hi ha res que justifiqui la concurrència d'un orfeó català a l'anomenada tan enfàticament “fiesta de la raza española”.

Els dirigents de l'“Orfeó Català de Buenos Aires” en precipitar l'entitat a una davallada tan vergonyosa pel nostre sentiment nacional, han comès un crim de lesa pàtria i han volgut donar un cop mortal a l'esperit de l'entitat, l'ànima patriòtica de la qual ben clarament s'expressa en el lema que ostenta la seva senyera: *Art i Pàtria*.

No volem fer conjectures al volt de go que pugui haver influït en l'actitud adoptada pels dirigents de l'Orfeó. Ja havem dit que no hi ha res que la justifiqui davant el sagrat interès de la Pàtria. Sacrificar l'ànima d'un poble oprimat és, en sentit individual, abdicar abjectament de la pròpia existència. I si hom té en compte que en el cas que ens ocupa hi han precedents gravíssims que impeden materialment—a part de les raons de caràcter moral i patriòtic—a l'“Orfeó Català de Buenos Aires” concórrer a donar lluïment a un acte tan anticatalà com l'esmentat, l'abjecció abasta el seu últim límit. I els precedents que al·ludim hom pot trobar-los, entre altres, tres anys enrera en la manifestació organitzada per la mateixa “Asociación Patriótica Española” celebrant la *fiesta de la raza* ídem, manifestació que, en arribar davant l'edifici que ocupava aleshores l'“Orfeó Català de Buenos Aires”, intentà assaltar el local, pel motiu de que els seus balcons apareixien ornats solament amb banderes argentines. I si l'atropell

no es realitzà només que pel mitjà d'interrupcions i amenaces, fou degut a la intervenció de la força pública argentina que hi corregué amatent i enèrgica. Heu's aquí com responen a l'ofensa els directores de l'Orfeó.

Tingui's en compte que en protestar nosaltres, i amb totes les nostres forces, de l'acte antipatriòtic, humiliant, comès suara per l'"Orfeó Català de Buenos Aires", no adreçem l'acusació a l'entitat, sinó als seus dirigents, car l'entitat ferida a l'ànima mereix tots els nostres respectes i si avui veu detentada la seva vida patriòtica per uns catalans descas-

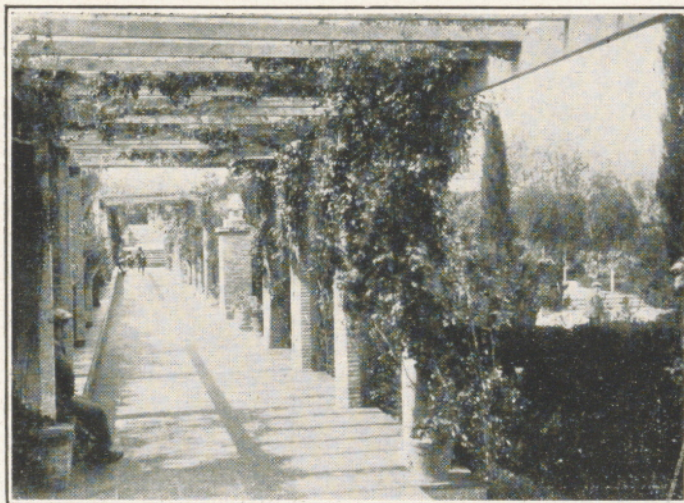
tats que la porten dreturerament a la ruïna moral i material, pot encara, mitjançant la intervenció decidida dels elements que són addictes a la seva finalitat essencialment catalanitzadora—com marca el lema gravat a la seva senyera—salvar-se del perill imminent de morir a mans dels seus propis enemics. El nostre crit d'avui és d'aferrissada protesta pel fet consumat i ensems un alerta que llençem a la colònia catalana de l'Argentina, a les institucions nostrades d'arreu l'Amèrica i a les de Catalunya i del món en general, per tal de què sàpiguen com entenen el patriotisme alguns connacionals.

Si la força ideològica dels nostres germans, socis de l'Orfeó, no aconsegueix imposar-se i adreçar pel bon camí l'entitat, inhabilitant els seus dirigents actuals, serà hora de destriar posicions per tal de que tothom sàpiga a què atènyer-se, i hom no caigui en el parany d'aquesta flamant "Unión Monàrquica Nacional" que volen instituir a l'Argentina—mitjançant el nom prestigiós d'una respectable institució catalana—uns homes que per tal de satisfer la vanitat personal que els domina no respecten ni el més sagrat de la llur Pàtria com és la dignitat nacional, el decòrum d'una nacionalitat esclava.

ELS JARDINS DE MONTJUÏC

A mesura que s'atansa la data fixada per a la celebració de l'Exposició internacional d'indústries elèctriques, que ha de tenir efecte a Montjuïc, avancen els treballs d'embelliment de la que fou sinistra muntanya.

Per tal de donar una petita idea als llegidors de *Ressorgiment*, de la magnificència dels jardins i de les formoses perspectives que hom hi frueix, el nostre redactor gràfic a la capital de Catalunya, l'enyorat company de tasques En Pius Arias, ens ha tramès les fotografies que illustren aquesta pàgina.

Vistes parcials dels jardins i perspectiva de la ciutat des d'un mirador.

D E C E P C I Ó

Als bons amics del "Comité
d'Acció Catalana de Sud-Amè-
rica".

En el número de RESSORGIMENT corresponent al mes de juny passat, gràcies a la gentilesa del caríssim amic Nadal i Mallol, vaig poder-me veure publicat un article endregat als catalans d'Amèrica amb el que demanava la col·laboració de tots a l'obra transcendental que anava a fer-se en la Conferència Nacional Catalana.

Jo demanava aleshores el vostre ajut car en vosaltres, catalans exiliats hi veia els fidels i zelosos servadors del foc sagrat, car en vosaltres jo hi veia les vestals modernes que vetllen per a mantenir encesa la flama de l'amor a Catalunya. I estava plenament convençut, que no havia d'ésser pas el silenci la resposta al meu clam d'auxili.

Jo venia a vosaltres, fervents nacionalistes, per tal que em volguéssiu prometre fer sentir les vostres veus radicalíssimes en els moments decisius i fer decantar les balances cap al costat de l'estridentia...

Si us feu càrrec d'aquesta meua convicció tindreu la mesura del desengany que ha sofert el meu esperit en llegir la *crida-declaració-consell* que el "Comité d'Acció Catalana de Sud-Amèrica" acaba de fer circular i del qual n'ha arribat a les meves mans un exemplar.

La Conferència Nacional Catalana s'ha celebrat; els catalans d'Amèrica hi han aportat llur adhesió. Catalunya els ho agraeix encara que, afortunadament, no ha calgut utilitzar l'aportació per a accentuar estridències car un sentiment general i unànime i rara coincidència de criteris han estat la tònica característica del gran acte d'afirmació nacionalista. L'aportació dels catalans d'Amèrica a la Conferència Nacional Catalana s'ha pogut concretar senzillament a ésser una nota simpàtica que ha fet veure que el mateix foc abranda el pit dels que som dintre la pàtria i dels que viuen a l'altra banda de la mar gran. Per això em demano: Quin estrany fenomen ha estat la causa generatriu del document que el "Comité d'Acció Catalana de Sud-Amèrica" acaba de publicar? Com poden lligar-se dos fets tan oposats com són que un mateix home oh paradoxal, sortit d'entre els vostres, que ha presidit l'acte nacionalista que pren per unanimitat l'acord de declarar que "Catalunya és la pàtria única dels catalans", que "el règim que més li escau és el d'una república lliure i sobirana", que "el nacionalisme català ha d'utilitzar per al triomf de les seves reivindicacions, tots els mitjans polítics i socials al seu abast des de la mobilització de l'opinió catalana a l'actuació en el

terreny que sigui necessari", que "una nació sotmesa es troba moralment en situació de guerra amb l'Estat que detenta la seva llibertat, essent deure del Nacionalisme afeblir el poder opressor", que "el Nacionalisme català, en la lluita contra l'opressor ha de constituir un front únic de combat", signi al cap d'un mes, i des d'una terra lliure i tolerant, un manifest on continuen confoses les reclamacions i els anhels de Catalunya oprimida i en el qual es demana que es mobilitzi tot un poble en demanda d'una determinada forma d'arcaica autonomia, talment com si ignorés la celebració d'aquell acte?

Permeteu-me amics estimats que us declari que davant d'aquest fet em sento completament decebut. Si en la sina del nacionalisme poden trobar-s'hi encara malentesos i dubitació, què caldrà esperar com fruits del més superficial escorcoll en els altres estaments socials de Catalunya?

S'han acabat els temps del cantonalisme floralese i del confondre el nacionalisme amb el vestir romànticament xelina, fumar pipa, beure amb porró, menjar escudella i carn d'olla a diari i arroç a les festes senyalades i penjar per les parets de casa, de faisó simbòlica, una falç i una barretina de cartró-cuiro polieromat. No

volguem reviscolar aquella concepció divuitcentista, arreconada temps ha totalment, i deixem el pas lliure a la nova ideologia que defineix el sentiment nacionalista com la resultant d'un complex biològic impossible de capir sense prèviament purgar-se el cervell de prejudicis i vells equívocs.

D'aquella primitiva manera d'exterioritzar-se els batecs de l'ànima popular mal avinguda amb el seu viure hom podia únicament arribar a comprendre un sentiment de regionalisme dintre de la unitat nacional acceptada, apriorísticament.

De la manifestació actual del sentiment de disconformitat del poble amb els dogals que sobre d'ell pesen se'n desprèn de faisó plana el nacionalisme. Cal no perllongar per més temps les confusions, i la manera pràctica d'aconseguir-ho serà retenir en la memòria les conclusions aprovades en la Conferència Nacional.

Convergent tots en un mateix anhel laborem cadascú des del seu camp, però des del moment de la partida convencem-nos que cal usar un mateix utilatge per a fer obra eficaç i si els convencionalismes d'expressió no poden bandejar-se totalment encara, siguin també aqueixos els admesos per acord unànime. Procurem que mai es doni un pas endarrera; sapiguem sempre conservar les posicions guanyades; no oblidem que en el llenguatge del demanar i de l'exigir hem fet progressos considerables.

LEANDRE CERVERA.

Barcelona, agost 1922.

L ' A M A G A T A L L

Carles Soldevila, autor d'aquesta narració, és un dels millors escriptors de Catalunya. La senzillesa expressiva del seu lèxic depurat i fluid, unida a l'emoció del tema, fan de *L'amagatall*, un conte interessantíssim.

Bibliografia de l'autor: "Lletanies profanes", (poesies) 1913; "Plasenteries", 1915; "L'abrandament", (novel·la) 1918, i "Una atzagaiada i altres contes", 1921.

El mes de juny havia fet el seu fet. A totes les cases la batuda era acabada. Els pallers lluien amb l'eselat del seu or encara no tacat per cap pluja, i les gallines bequetejaven el boll recercant la grana escadussera.

Havia estat una bona anyada. Els pagesos, mig per prudència econòmica, mig per por supersticiosa, no ho deien massa alt; però llur optimisme es feia palès en el to de llurs veus i en el tràfec incessant de les tavernes,

La joia de la bona collita, a Can Sala, trobava un lleu destorb: en Tòtim, el vell, s'havia enllitat.

—D'aquesta no se n'alçarà pas—rondinava l'hereu amb un sentiment indefinible.—Els anys hi són.

Els anys hi eren, efectivament: per Sant Feliu en faria noranta quatre. Però fins a l'instant de caure malalt havia servat una salut que semblava indestructible. No sols seguia treballant la terra i prenent part a totes les tasques pagesívoles, sinó que es negava a demetre una sola de les seves facultats de cap de casa. Sense el seu permís, a Can Sala, no es movia una fulla. Ell fixava l'ordre dels conreus, triava les llavors, resolva les compres i les vendes de bestiar, i era disposari únic i universal dels diners. L'hereu veia passar els anys, s'anava envellint, sense que li arribés l'hora del domini. La gent, davant seu, lloava la longevitat del pare amb mal disfressada malícia. El metge, cada cop que el trobava, no sabia estar-se de dir-li la mateixa plasenteria:

—I el pare sense voler-se morir: oi?

Pots ben dir que ets fill del pare etern, tu!

D'aquesta, però, no se n'alçaria. Al cap de dos dies, el metge mateix confirmà els pressentiments de l'hereu. En Tòtim patia una broncopneumònia, i tota la seva naturalesa es rendia per nombrosos indrets. Era enraonat que tots els de la família anessin aparellant les coses per a la fi que s'atansava.

L'hereu avisà la seva germana, la Rosa, que era casada amb el factor de l'estació. De seguida es presentaren tots dos.

—Venim disposats—va dir ell—a no abandonar-vos fins que el pare sigui enterrat.

Sense esperar resposta, s'instal·là a la casa amb assegurança com per fer-li una temporadeta. El factor es llevava tard, seia vora la cambra del malalt, passejava pels encontorns del mas i menjava amb extraordinari apetit. Els talls de cansalada i les arroves de trumfes es fonien amb una velocitat inòïda. De més a més, com que era home d'idees, solia jeure a l'ombra d'una figuera, aprop dels jornal·lers que fangaven, i demostrava eloqüent-

ment la justícia de les reivindicacions proletàries.

L'hereu estava irritadíssim. Només esperava el darrer sospir del seu pare per assenyalar al seu cunyat el camí de la porta. Però, el pare moria lentament, com aquell que no pot aturar de cop la inèrcia de noranta quatre anys de vida. Tenia encara un esguard imperatiu. Dues vegades havia fet entendre a l'hereu que volia fer-li una recomanació important.

—Als fesols... als fesols...

La veu se li entroneava, i ja no podia dir res més. L'hereu, que estava segur de comprendre'l, el feia callar.

—No us basquegeu, per això. Ja els semblarem, els fesols. No passa el temps, encara.

Però ell repetia l'esforç, i tornava a barbotejar:

—Als fesols... als fesols...

Quin home! - rondinava l'hereu. - Es mig mort i encara pensa en la sembra dels fesols. Deu creure que no sabrem endegar les coses, quan ell no hi sigui... Diantre, quin home!

El factor va conèixer aviat les insis-

tències del vell. El factor era viu. Imaginà tot seguit que no era la sembra, el que preocupava el moribund. Sense precisar del tot la mena de les seves sospites, el factor, aquell vespre, s'esquitllà cautelosament dins del graner.

L'endemà els ulls del pare tornaren a eridar l'hereu a l'espona del llit. Li estrenyí el braç amb un crispament desesperat.

—Als fesols... als fesols...

L'hereu anava a replicar de mala manera; però aquest cop l'agonitzant va poder cloure el seu pensament:

—Als fesols... hi ha el diner!...

En oir aquesta confessió inesperada, l'hereu va fer un bot i eixí cuitacorrens de la cambra del pare. Obri la porta del graner. Els fesols que hom destinava a llavor, no formaven una pila eurosament arrodonida: cobrien el trespol en un desordre inexplicable.

L'hereu tingué un ensurt. Frisosament començà a regirar la grana. Res. El tresor no hi era. L'hi havien robat!

CARLES SOLDEVILA.

ELS ESQUITXOS DE L'AVENTURA MARROQUINA

Jamai, llegint la història dels pobles, hem pogut veure un Estat que anés tan ràpidament i absoluta a la liquidació del patrimoni estatal. Hem vist pobles que, en certs moments han sofert caigudes—n'estem presenciant ara mateix—però no n'hem trobat cap que hagués arribat a la màxima potència i després iniciat una davallada a la qual no veiem encara aturador.

Val a dir, però, que mai tampoc cap Estat no havia estat regit per una eixorquia tan palesa i ininterrompuda.

No, és possible, en l'espai d'un article informatiu, el fer sisquerra un resum crític de la política nefasta i inverosímil seguida a Espanya pels reis i llurs ministres.

L'acció que els exèrcits del rei han realitzat al Marroc, és el compendi del secular sistema colonial i civilitzador emprat pels espanyols, rebutjat, també secularment, pels pobles als quals ha volgut aplicar-se.

Aquesta acció *soi-disant* civilitzadora, ha provocat l'aventura marroquina. Avui tenint a mà tots els elements de judici, coneixent el comportament dels que devien instaurar l'obra civilitzadora, llur vida i la immoralitat que permetien s'extengués per totes aquelles contrades, gairebé ens porten la convicció de que la catàstrofe fou provocada a posta.

En la premsa més seriosa de l'univers, han aparegut judicis, que no han pogut

ésser desmentits, qualificant durament la immoralitat de l'oficialitat espanyola.

Qualsevol Estat, davant l'escàndol i el fracàs, s'hauria retirat prudentment, deixant per a altres, més preparats, els negocis colonitzadors. L'Estat espanyol, però, vell i xacrós, no tem el ridícol i roman en terres africanes.

Com podria retirar-se'n, si precisament aquesta aventura és la que li permet seguir la vida crapulosa de vici i disbauxa?

Recentment s'han oït dues veus que han trobat una certa relació entre l'aventura marroquina i el problema de la llibertat de Catalunya. En Lerroux ha predicat a Canàries que Espanya devia romandre al Marroc si volia conservar la seva unitat. Abandonar el Marroc significava el tenir de preparar-se per evacuar Catalunya. L'Araquistain, més sincer, escrivia en les planes de *El Sol*, que l'abandó del Marroc, implicava la preparació i provocació d'una guerra separatista a Catalunya, bé iniciada pels catalans, bé provocada o simulada pels castellans; la qual permetés mantenir els vicis i els viciosos que troben abundant nodriment i fàcil expansió enmig d'aquesta hidalga excursió a terres africanes.

Aquestes dues opinions, reflexen el sentiment i el punt d'obir del director de la política espanyola, el qual tement ja, no poder seguir l'aventura del Marroc, prepara, o millor dit, ha començat l'acció anticatalana.

De poc temps ençà, el Govern de Madrid ha dictat una sèrie de disposicions, per tal de minvar els drets dels catalans i les activitats de llurs corporacions de govern local.

L'ofensiva anticatalana ha estat iniciada per una llei sobre el Notariat, en virtut de la qual es relleva als notaris que exerceixen o vulguin exercir a Catalunya, de l'obligació de conèixer el català.

L'altre greuge ha estat, la renovació dels nomenaments d'alcalde de reial ordre, en virtut del qual el poble de Catalunya queda rellevat del dret—reconegut i mantingut en tots els països, ja no solament civilitzats, sinó també en aquells en els quals existeix un prim vernís de governament democràtic—de nomenar lliurement els que han de regir l'administració i bon govern de llurs ciutats.

No era apaivagada encara la remor i el comentari produït per aquestes disposicions, quan arribava un altre reial decret, sospenent tot el que s'havia decretat anteriorment respecte a l'Autonomia Universitària. L'única Universitat catalana, la de Barcelona, era privada d'organitzar els seus ensenyaments, de seleccionar el professorat. Restava, en virtut d'aquest reial decret, novament lligada al caprici i a la inèpcia dels ministres d'Instrucció pública de l'Estat espanyol. L'esperança de poder doctorar-se a Catalunya, s'allunyava novament.

Posteriorment, era negada a la Mancomunitat de Catalunya la reversió del servei de telèfons de la ciutat de Barce-

lona, privant-la així de que un sistema coordinat s'extengués per tota la terra catalana.

Aquesta acció anticatalana és arribada fins a intervenir les accions privades dels ciutadans. Un català benemèrit en morir en terres americanes, deixa—cosa insòlita—tota la seva fortuna per a fins culturals i benèfics. El seu testament establia les quantitats que llegava a l'Argentina, a l'Estat espanyol, a la província i districte on era nat i al Municipi de Barcelona. Aquest darrer a la quantitat percebuda hi afegí una suma tant o més important i està construint un Grup Escolar que porta el nom del benemèrit donador. Una disposició del Govern, nomena un patronat i obliga al Municipi de Barcelona a

posar a la disposició d'aquest la quantitat percebuda.

La darrera escomesa ha estat feta contra els Concursos remaders que a Catalunya, únicament organitzava la Mancomunitat. L'Estat espanyol vol intervenir en aquests Concursos per a la millora del bestiar, no aportant però al major èxit dels mateixos, ni una sola pesseta. A la Seu d'Urgell la Guàrdia Civil, ha dissoït amb el màuser a la mà, el Concurs que anava a celebrar-se.

Tot això palesa complidament, la manera com l'Estat espanyol governa a Catalunya.

Resumint, podem dir que totes les malvestats, totes les coses vergonyants que passen a Catalunya, són executades pels

agents del govern espanyol. Si en una cosa ha excel·lit el Govern del rei, ha estat en l'organització del vici en totes llurs variants, en l'explotació del qual totes les autoritats governatives, començant pel mateix Monarca, percebeixen una gran part dels beneficis. No cal dir doncs com seran les facilitats. A Barcelona fins s'utilitzen *apaches* francesos.

No sabem els resultats d'aquesta ofensiva anticatalana, temem molt però, de la candidesa de tots els polítics catalans, ja sia vells ja sia joves.

L'odi de Castella a Catalunya, és tan gran, que si no fos que d'ell en viuen, fins ens privarien de treballar.

X.

MADRID, TORTOSA I BUENOS AIRES

Afanyem-nos a dir, primer, que no es tracta de cap progrés de l'aeronàutica com, a cop de vista, sembla denotar el *tercet* que ens ha servit d'epígraf. Una línia de navegació aèria entre les tres ciutats que esmentem, no tenim notícia de que s'hagi planejat encara, però sabem que s'hi acaba d'establir una curiosa via de comunicació de l'excel·lent sistema de la navegació entre dues aigües.

Per de prompte, "l'enginyer", mestre en l'art de la línia curva, ha estat donant un ample tema de discussió allà a Madrid, on ha fet arribar la seva "veu" parlant de l'interessant problema de les "comunicacions" amb el Marroc.

Naturalment que amb això, l'"intrèpid enginyer" s'ha apartat un bon tros de Tortosa que és allà on, seguint el nostre

itinerari, havem de portar la curva de l'estranya navegació. Però, és el cas, que en la formosa ciutat de la pau—quieta com les simbòliques branques de les seves oliveres—un alt representant de Déu, que en aquest cas s'ha posat a representar al "totpoderós" de la ciència oportunista, ha dictat una original "bisbada" prohibint l'ús de la llengua catalana entre la cleroia de la seva diòcesi, per a preparar, sens dubte, una més fàcil comunicació amb la "villa y corte".

Quant al punt d'arribada—encara que amb un xic de retard, puix que tot i fent-se al cap de quinze dies, es va voler solemnitzar la gran diada de la "raza"—va tenir lloc un substanciós festival organitzat pels patriotes "Clodoaldos" sots la presidència del "marquès", i a on un or-

feó català (?)—que, dit sigui per no confondre, no és el del Casal Català, de Buenos Aires—va cantar-li després de la "marcha", amb un "recogimiento" digne de millor causa, unes obres catalanes, entre les quals hi havia la sardana del mestre Morera, "Les neus que es fonen", la qual, posada en mig de tan patriòtic programa, semblava esdevenir com una ironia per a la catalanitat, tan pregonada, d'alguns "ferms" d'ahir que, avui, se'ns han tornat decidits partidaris de "l'enginyós" sistema de navegar entre dues aigües.

Davant d'aquests progressos, hom pensa que és del cas, sortir novament per a donar des d'aquí alguns cops de ploma, que és el menys que hom pot demanar en casos com aquest en què n'hi hauria per a donar-li cops de maça. XANTRUS.

LA METAMÒRFOSI D'UN LLEGAT

En el primer número de *RESSORGIMENT* (agost de 1916) s'hi inserí un retrat del fort colonitzador català en Pere Vila i Codina i una llista de les donacions decretades en el seu testament, car el nostre compatrici acabava de morir a Rosario de Santa Fe.

Entre les institucions i persones afavorides per la fortuna del nostre connacional, Catalunya tenia consignada la suma de 1,000,000 de pessos, Lleida 500,000, Oluges (el seu poble nadiu) l'explotació a perpetuïtat de 25 llegües de camp, etcètera, tot per a ésser invertit en instrucció pública.

Del llegat corresponent a Catalunya se'n féu càrrec l'Ajuntament de Barcelona, prèvia cessió de la part que hi tenia la Diputació; essent nomenat representant de la Corporació barcelonina l'advo-

cat de Buenos Aires Doctor Antoni de P. Aleu, dilecte compatrici.

Després de passar per jutjats i audiències, pagats drets, impositos, papers segellats i d'ofici, honoraris i demés escamoteigs propis d'aquesta mena d'affers, comptat i debatut el milió de pessos argentins que equival a uns dos milions tres centes mil pessetes, poc més o menys, es transformà o reduí a la suma de 970,000, que fou la quantitat percebuda per l'Ajuntament de la capital de la Pàtria.

La Comissió de cultura d'aquell Ajuntament invertí l'esmentada quantitat, més altre tant, en la construcció d'un edifici per a escoles que s'acaba en un dels terrenys de la via Layetana i que porta el nom de "Escoles Pere Vila i Codina".

Però ara, sense com va ni quant costa,

surt un senyor Montejó, de la casta de polítics espanyols, i abusant del seu caràcter de ministre d'instrucció pública decretant una "Fundación Pedro Vila y Codina" i nomena un patronat, recabant de l'Ajuntament de Barcelona les 970,000 de l'ala, i del Doctor Aleu els comptes i antecedents d'aquella milionada.

Es clar que la corporació demandada ha respost al Montejó i sequaços que per ara son verdes, però el fet en sí, l'actitud d'aquest ministre, ens sembla que té molta de semblança amb aquell que a camí ral vos demana la bossa, amb l'aggravant per aquest que s'exposa la vida mentre que el ministre gaudeix de la immunitat del càrrec.

Només faltava que, ultra la llibertat, se'ns desposseís dels diners que són la clau de la nostra subsistència!

De moment l'intent d'usurpació audaç que el ministre ha disposat d'una manera tan llisa i plana, sense encomanar-se a Déu ni al diable, ha provocat la natural indignació a Catalunya, havent-se constituït comitès de protesta i de defensa del patrimoni català.

Segurament que el Montejo havia cregut que la conquesta del llegat "Pere Vila i Codina" era cosa fàcil com la derogació del decret concedint l'autonomia universitària! Es veu que l'home per tal d'aconseguir el seu moment de notorietat el mateix prohibeix l'ús d'aquella facultat autonòmica concedida i decretada pel seu antecessor, com pretén encantar-se dels diners del pròxim. La qüestió és demostrar que a Instrucció pública hi ha un home que fa quelcom.

Sabem que el comitè "Nosaltres sols" de Mendoza en ésser assabentat de la gesta del ministre d'instrucció pública de l'Es-

tat espanyol li adreçà un expresiu missatge felicitant-lo per la tàctica emprada en els afers "Pere Vila i Codina" i Autonomia universitària i incitant-lo a continuar-la, considerant que d'aquesta guisa la causa de la independència de Catalunya s'enrobusteix per l'aportació de moltíssims elements que davant l'acció dels Montejo i companyia obren els ulls a la realitat.

Nosaltres també felicitem al zelós funcionari que després de sis anys i havent passat pel seu departament, durant el transeurs d'aquest temps, una dotzena de ministres, pel cap baix, ha sabut adonar-se d'un tresor de l'Estat que s'esfumava i a mans de la *hidra*, precisament.

A l'Ajuntament de Barcelona i al Doctor Aleu els acompanyem en el sentiment tot fent vots per a que la cosa no els reporti ulteriors conseqüències.

C. SOLÀ I VILANOVA.

C O N C E R T S

Orfeo Català.

L'èxit aconseguit per l'Orfeo del Casal Català amb la seva audició anterior, iniciant una nova era en el seu historial artístic-patriòtic constituïa un poderós al·licient per als amants de la nostra música popular. Així fou com el teatre Liceo es veié força concorregut el diumenge dia 5 del corrent al matí, per tal d'oïr el concert que la mateixa institució choral tenia anunciat.

En retirar-se la cortina i aparèixer la massa choral convenientment distribuïda per grups de veus voltant la senyera gloriosa del vell Orfeo, el públic que la rebia amb afectuosos picaments de mans prorrompé en una ovació en adonar-se que acompanyant la senyera com guarda d'honor, la bandera catalana, ofrena de les nostres dones, s'alçava majestuosa presidint el formós conjunt.

El primer choral fou l'himne *A la nostra bandera* del director de l'Orfeo Català, N'Ernest Suñer, esplèndida invocació a la llibertat de la Pàtria rediviva i a la unió de tots els catalans per aconseguir-la. Fou molt ben executada i llargament aplaudida.

El *Motet*, opus. 102, de Bach, així com *L'emigrant*, de Vives, *Oh felis ànima!* de Carissimi, trobaren una interpretació excel·lent, havent de repetir les dues primeres. Igual honor rebé el *Brindis*, fuga, de Mozart.

Si hom té en compte les dificultats que s'oposen a que un orfeo pugui excel·lir artísticament, tota vegada que no hi ha la base d'una educació musical dels cantaires, condició que és suplida per una

voluntat admirable—el concert que començem fou un esforç notabilíssim, puix hi hagué afinació, justesa, matització i força emotiva. Si aquestes qualitats són essencials per a una execució acceptable podem classificar el que ens ocupa com un dels més notables d'aquests últims anys. Ara si hom considera meritis imprescindibles per a la bona execució, la potència de veu, havem de convenir en què l'Orfeo Català no posseeix pas aquella qualitat. Nosaltres, però, preferim sentir cantar bé que cantar fort.

A més de les esmentades, el programa era compost d'obres de Weber, Mendelssohn, Clavé, Esquerra, Villegas i Suñer.

Forts aplaudiments subratllaren la bona acceptació de totes elles, premiant així la meritòria comesa dels cantaires d'ambdós sexes i de llur director.

Un trio de violí, violoncel i piano, integrat pels senyors Salerno, Llacuna i Floriani, inicià les dues parts del programa, fent-nos sentir, en la primera, uns fragments de *L'alegria que passa* del gran Morera, i en la segona la composició *Catalanesca*, obreta força inspirada del mestre Suñer. L'execució molt discreta.

N.

NOTÍCIES

La conferència que amb el lema "Els camins de la llibertat de Catalunya" pronuncià a l'Ateneu Barcelonès, l'il·lustre patrie: A. Rovira i Virgili, devinguda famosa amb tant poc temps, fou llegida pel nostre company de tasques, En Nadal-

Mallol, la vetlla del dia 10 en el saló d'actes del Casal Català, precedida d'unes acotacions al marge dels esdeveniments patriòtics d'aquests últims mesos, i d'unes notes biogràfiques de l'autor de la "Història dels moviments nacionalistes".

L'auditori rebé el lluminós treball d'En Rovira i Virgili amb manifest entusiasme aplaudint-lo sorollosament.

Fóra molt convenient per als nostres ideals que fossin sovintejades aquesta mena de lectures.

—:— S'ha constituït una comissió d'homenatge al mestre Josep Rodoreda, composta d'alumnes d'aquell gran músic català. Sabem que s'està construint una artística placa per tal d'ésser col·locada solemniament a la seva tomba.

El Casal Català també pensa celebrar un acte en memòria del mestre Rodoreda.

—:— Es entre nosaltres, suara arribat de la Pàtria per tal de radicar-se a Buenos Aires, el Doctor R. Carné i Cort, jove nacionalista català i lluitador incansable, el qual ens ha portat noves recents del moviment alliberador.

El Doctor Carné és un dels fundadors del popular setmanari nacionalista radical "L'Estevet", que tant bona tasca aconsegueix per als nostres ideals.

Esperem que aquí el company de lluita continuarà dedicant a la Pàtria bona part dels seus entusiasmes.

Mentrestant RESSORGIMENT li dóna una cordialíssima benvinguda.

—:— A la ciutat de Bahía Blanca els nacionalistes catalans hi han deixat constituït un Comitè "Nosaltres sols", germà del que funciona a Mendoza, el qual, com aquest, es proposa sortir a la defensa de la dignitat nacional de Catalunya sempre que sigui oportú o necessari.

Coneixem el tremp ideològic dels nacionals que integren aquesta nova avançada i n'esperem bons resultats per a la Pàtria.

Tornem a insistir en la conveniència d'instituir arreu on s'hi trobin catalans aquesta mena de guerrilles de l'exèrcit d'alliberació.

—:— En el diari "La Nación" d'aquesta capital havem llegit uns notabilíssims estudis de la personalitat literària dels il·lustres poetes mallorquins M. Costa i Llobera—que morí suara a la illa d'or— i Joan Alcover, signats pel prestigiós crític català En Joan Torrendell.

Creiem veure, i ho esperem amb daler, la continuació d'aquests estudis al volt de l'obra poètica de personalitats tan destacades en l'escola mallorquina com Gabriel Alomar, Mossen Llorenç Riber, etc...

El mateix diari publicà dies enrera una llarga crònica deguda al veterà periodista En Josep Roca i Roca, tramesa des

de Catalunya, comentant l'actuació de l'organisme que respon al nom d'"Acció Catalana", correspondència que ha somogut l'esperit d'alguns hidalgos, com ho prova el fet d'haver-se inserit en "El Diario Español" alguna flastomia contra el vell periodista català.

—:— Acabem de rebre el diari "La Independència", de Santiago de Cuba, el qual porta una llarga rescenció de les tres sessions celebrades a aquella capital per l'Assemblea de nacionalistes catalans per tal de deixar constituïda la Federació de les entitats nacionalistes catalanes de Cuba.

Dues pàgines i mitja dedica "La Independència" a ressenyar els actes realitzats pels catalans durant els dies 8, 9 i 10 d'octubre amb un entusiasme indescriptible.

La Federació ha quedat formada havent-se constituït un comitè executiu per a avançar els treballs d'organització de les tasques per a arribar a la cobejada confederació mundial de nacionalistes catalans. Constitueixen el comitè les següents entitats: Grup Nacionalista Radical "Catalunya", de Santiago, president; "La Nova Catalunya", revista de l'Havana, vice-president; "Prou", periòdic de Guantàmano, secretari; Bloc "Catalònia", de Guantàmano, vice-secretari; Casal Nacionalista Català, de Camagüey, tresorer;

Centre Català, de l'Havana; "Nació Catalana", revista de Santiago, i "Vida Catalana", revista de l'Havana, vocals.

Es d'elogiar l'activitat desplegada pel "Catalunya" de Santiago, per tal d'aconseguir el brillant triomf obtingut.

Es hora de pensar els catalans de l'Argentina de cooperar als esforços dels germans de Cuba. Cal anar a la Federació de les entitats nacionalistes, i a aquest fi RESSORGIMENT no plànyerà energies.

—:— Després de la lectura de la conferència d'En Rovira i Virgili en el Casal Català, fou redactat i expedit el següent cablegrama:

"Rovira-Virgili, Trafalgar 14, Barcelona.—Concurrents acte lectura "Camins de llibertat Catalunya" trameten entusiasma adhesió."

TEATRE CATALÀ

Després d'una llarga tongada d'inactivitat la secció d'Art escènic del Casal Català organitzà una funció a honor de la notable aficionada senyoreta Concepció Lleonart, festa que tingué lloc la vetlla del proppassat diumenge dia 12, en el saló-teatre de la "Unione e Benevolenza" davant d'una concurrència numerosíssima.

Foren representades la comèdia en dos actes d'En Manel Folch i Torres, *La germaneta*, la marina d'En Bori i Fontestà, *Gent de platja*, i el monòleg d'En Rusiñol, *Un bon home*, sota la direcció artística d'En Joan Cunill.

Les obres obtingueren una interpretació discreta per part de tots els aficionats, distingint-se especialment les senyoretes Lleonart i Cabrera. Foren, demés, interpretadors, la senyora Moltó, nena Ros i el senyors Cunill, Lleonart, Ruiz, Ros, Vallbona, Silvestre, Masó, Pagès i Bartomeu.

Per deferència a l'homenatjada el primer actor del teatre de la Comèdia, Miquel Lamas, compatrieci nostre, recità el monòleg d'En Rusiñol, *Un bon home*.

El públic aplaudí sense reserves a tots els que prengueren part a la vetllada.

La senyoreta Lleonart fou objecte d'especials homenatges per part d'amics i d'admiradors.

Es de lamentar que la secció d'Art escènic del Casal no sovintegi aquestes representacions.

"EL TREBOL"

UN. TEL. 2302, LIBERTAD

CARLOS PELLEGRINI, 516

Joieria i Rellotgeria Graells Germans

F A B R I C A N T S

Reformem tota
mena d'alhages
a gust del client

-FABRICANTES-

Important venda
de Joies fines
a preus reduïts

MODELS NOUS
I VARIATS

CASA FUNDADA L'ANY 1910

RELOTGES DE TOTES
MARQUES

Tota demanda acompanyada d'aquest avís l'enviarem amb el 15 o/o de descompte.

Confiteria Catalana

Cerrito, 153
i
Bmé. Mitre 2248

Unió Telefónica **4571**, Rivadavia
Coop. Telefónica **2918**, Central
Coop. Telefónica **2919**, Central

TORTELLS CALENTS DUES VEGADES EL DIA

Tots els dies: Palos de Jacob, Panellets, Braços de Gitano, Persianes,
Biscuits "OMS", Secalls, Borregos, Carquinyolis, etc.

COQUES D'ARENYS

Xampany Codorniu
Non plus ultra,
Extra i
Espumós

Anis Deu
el preferit de les famílies

**Y
A
S
I
L
A
C**

No deixin de provar
aquest saborós
licor català.

Unies concessionaris per
a la República Argentina.

CASA OMS

**Y
A
S
I
L
A
C**

Vins importats:
Alella,
Moscatell,
Garnatxa,
Ranci,
Jerez i
Oporto.

APIARI "FLOR DE ROMERO"

Productes d'apicultura

Especialitats de la Casa:

Caramels de mel
Gemetes melades
Turrons de mel
Farciments de mel, etc. etc.

Josep Ramoneda

Abellers:
COLONIA ALVEAR
(Mendoza)

Escriptori:
Díaz Vélez, 3988
Buenos Aires
C. T. 1210, Oest

MATALASSOS a l'estil català

(REFORMA I VENDA)

Gran assortit en tot lo pertanyent al ram
Encàrrecs per carta o personalment

D. VALLBONA
Coop. Telefónica 551, (Oeste)

YAPEYÚ, 978
BUENOS AIRES

FARMACIA CATALANA

DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per la campanya, fent-se els enviaments
amb tota regularitat, abonant l'import de la comanda
GARANTIA ABSOLUTA DE TOTES LES PREPARACIONS
PREUS MÓDICS

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA
Unió Telef. 3305, (Rivadavia) **BUENOS AIRES**

CARNISSERIA I CANSALADERIA

DE

RABASSA, GERMANS

Escriptori: **ALSINA 2011** — C. T. 2212, Central

VENDES A L'ENGROS I A LA MENUDA

Gran ASSORTIT de PERNILS, PALETES i VENTRESCA

ALSINA 2328 - Mercat Ciutat de Bs. Aires
Coop. Tel. 2201, Central

NOTA - Als magatzems que ens afavoreixin els farem rebaixes especials.

L'Atlàntida

Dipòsit d'olis i Sabó Morando
Queviures diversos.

Especialitat en Oli d'Oliva "TARRACO"

J. CABRÉ i Cia.

Sucursal: **ESTADOS UNIDOS, 1599 (Xamfrà Cevallos)**
Independencia 1573 U.T. 5532, (Libertad)

"LA BARCELONESA" DE M. HILL

Casa especial en **PERNILS** cuits, crus i fumats.

FIAMBRES I EMBOTITS DE TOTA MENA

Vendes a l'engros i a la menuda.

Mercat San Telmo (Defensa 961) Llocs 101 i 102
Bs. AIRES Un.Tel. 3818 (Buen Orden) Escriptori: PERÚ 1534

Frigorífic i Fàbrica: **TEMPERLEY (F.C.S.)**

Postals Patriòtiques:

PRIMERA: Damunt d'una suggerent al·legoria, a tres tintes els retrats dels doctors Martí i Julià, i Solé i Pla.

SEGONA: Facsimil de la bandera de la Unió Catalanista, retrats d'En Guimerà i d'En Folguera i Durán.

TERCERA: Façana del Palau de la Generalitat Catalana, retrats d'En Prat de la Riba i d'En Puig i Cadafalch.

Belles Tricromies:

Preu: \$ 0.10 c. u.

Demaneu-les a la Redacció de «Ressorgiment»:
México, 1356 - Buenos Aires.

Pintura en General

Blanqueigs, Imitacions i Col·locació de
Papers pintats de tota mena.

PREUS MODERATS

PAU PAGÈS i Cia.
BUENOS AIRES SUIPACHA 971

Confiteria “LA IDEAL”

de Enric Masats

CHILE 1402 Xamfrà, **S. JOSE**

U. Tel. 5370, Libertad

Tortells de Massapà, Crema, Cabell
d'àngel, Braços de gitano, Pales de
Jacob, Biscuits de la Reina, Prus-
sians, Coques de llardons, Ensaima-
des, Cristines, Secalls, Carquinyolis,
Borregos, Melindros etc. Gran as-
sortit de Bombons i Caramels de
totes classes.

Especialitat en tot el que sigui Pastell Català

“Bodegas RESPLANDOR”

(Pagès, Aymerich i Cia., MENDOZA)

Compatricis: Si voleu beure bon vi exigiu
al vostre proveïdor que us serveixi el
de marca **“Resplandor”**.

Unics representants a Buenos Aires:

ROVIRALTA, GRANADA i Cia.
Córdoba 2677

Un. Tel. 2448, Juncal